

ข้อเสนอแนะของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลต่อรัฐบาลไทย

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลติดตามข้อมูลสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยตลอดทั้งปี 2565 พบความก้าวหน้าในความพยายามพัฒนาด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐบาล รวมทั้งการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุ้คนคลุสสุญหาย อย่างไรก็ตาม ยังคงมีอีกหลายประเด็นที่รัฐบาลไทยต้องดำเนินการ เพื่อปรับปรุงสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ให้สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ด้วยเหตุดังกล่าวเราจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

สิทธิในเสรีภาพการชุมนุมโดยสงบ

- ยกเลิกข้อกล่าวหา สิ่งไม่พึงคดี และงดเว้นจากการดำเนินคดีเพิ่มเติม ต่อบุคคลที่ถูกดำเนินคดีเพียงเพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการชุมนุมประท้วงโดยสงบ รวมทั้งบุคคลที่ถูกดำเนินคดีตามข้อกำหนดห้ามการชุมนุมสาธารณะ ที่ประกาศใช้ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน (พ.ร.ก.ฉุกเฉิน)
- สอบสวนเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่ต้องสงสัยว่า ใช้กำลังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เพื่อสลายหรือควบคุมการชุมนุมประท้วง ที่ขัดกับกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ รวมทั้งหลักการพื้นฐานขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการใช้กำลังและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย หากเหมาะสม ควรมีการดำเนินคดีตามขั้นตอนปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานการพิจารณาที่เป็นธรรมระหว่างประเทศ
- จัดอบรมอย่างเหมาะสมและเข้มแข็งให้กับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการการชุมนุมสาธารณะ โดยคำนึงถึงหลักการด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการคุ้มครองผู้ชุมนุมประท้วงที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี การใช้กำลังและการใช้อาวุธใดๆ ต้องสอดคล้องตามข้อกำหนดระหว่างประเทศว่าด้วยความถูกต้องตามกฎหมาย เป้าหมายที่ชอบธรรม ต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและเป็นการกระทำที่ได้สัดส่วน
- กำกับดูแลการใช้กระสุนจลนศาสตร์หรือกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก (Kinetic Impact Projectiles - KIPs) เช่น กระสุนยาง โดยห้ามการใช้แบบเหวี่ยงรวมในการควบคุมฝูงชน และประกันว่าให้ใช้เป็นเครื่องมือสุดท้ายเท่านั้น กรณีที่แนวทางที่สุดโต่งน้อยกว่านี้ไม่เพียงพอต่อการควบคุมบุคคลที่ใช้ความ

รุนแรง ซึ่งอาจเป็นภัยคุกคามโดยพลัน และทำให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อบุคคลอื่นได้ ทั้งนี้ไม่ควรมีการ
เล็งกระสุนดังกล่าวไปที่ร่างกายส่วนบน หรือบริเวณขาหนีบ

- จัดให้มีการเยียวยาอย่างเป็นผลกับผู้ชุมนุมประท้วงโดยสงบ ซึ่งตกเป็นผู้เสียหายจากการใช้กำลังอย่าง
มิชอบด้วยกฎหมาย หรือการคุกคาม ช่มชู้ และการสอดแนมข้อมูลของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย
- จัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเกื้อหนุน เพื่อช่วยให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชน ผู้สื่อข่าว และผู้
ชุมนุมประท้วงโดยสงบ รวมทั้งบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ให้สามารถใช้สิทธิในเสรีภาพการชุมนุม
ประท้วงโดยสงบได้โดยไม่ถูกช่มชู้ คุกคาม และถูกดำเนินคดี

สิทธิในเสรีภาพการแสดงออก

- แก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกข้อบทที่มีปัญหาในกฎหมาย ซึ่งถูกนำมาใช้เพื่อปราบปรามผู้ที่ใช้สิทธิใน
เสรีภาพการแสดงออก รวมทั้งกฎหมายหมิ่นประมาททกษัตริย์ (มาตรา 112 ของประมวลกฎหมาย
อาญา) กฎหมายยุยงปลุกปั่น (มาตรา 116 ของประมวลกฎหมายอาญา) กฎหมายหมิ่นประมาททาง
อาญา (326 และ 328 ของประมวลกฎหมายอาญา) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทาง
คอมพิวเตอร์ และกฎหมายละเมิดอำนาจศาล
- ยกเลิกการดำเนินคดีอาญาใดๆ ต่อบุคคลที่ถูกตั้งข้อหาตามกฎหมายความมั่นคง เพียงเพราะการใช้
สิทธิในเสรีภาพการแสดงออก และให้ปล่อยตัวนักโทษทางความคิดทุกคนโดยทันทีและอย่างไม่มี
เงื่อนไข
- งดเว้นจากการกำหนดโทษอาญาและการห้ามแบบเหมารวมต่อการเผยแพร่ข้อมูล รวมทั้งการใช้
หลักเกณฑ์ที่กำกวมและตีความได้กว้างขวาง เช่น “ข่าวปลอม” หรือ “เผยแพร่ข้อมูลเท็จ” ซึ่งอาจ
ถูกนำมาใช้เพื่อจำกัดสิทธิในเสรีภาพการแสดงออก
- ดำเนินการสอบสวนโดยทันที อย่างรอบด้าน เป็นอิสระ และมีประสิทธิภาพต่อกรณีที่มีการใช้สไปยาแวร์
เพกาซัส และเทคโนโลยีสอดแนมข้อมูลอื่นๆ และทำความเข้าใจวงจรระงับการขาย ส่งต่อ และการ
ใช้สไปยาแวร์ จนกว่าจะมีการกำหนดหลักประกันเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพื่อควบคุมการใช้งานของ
สไปยาแวร์เหล่านี้ ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว และสิทธิในเสรีภาพในการแสดงออก การ
สมาคม และการชุมนุมโดยสงบ

สิทธิในเสรีภาพการสมาคม

- ประกันว่าสิทธิในการจัดตั้งและรวมตัวเป็นสมาคมจะต้องไม่ถูกควบคุมและจำกัด โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อ 22 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) เพื่อปฏิบัติตามพันธกรณีนี้ รัฐบาลไทยต้องถอนร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- กำหนดหลักประกันด้านกฎหมายและการปกครอง เพื่อคุ้มครองสิทธิในเสรีภาพการสมาคม ในระหว่างการดำเนินงานเพื่อปราบปรามการฟอกเงินและการให้ทุนสนับสนุนการก่อการร้าย หลักประกันเช่นนี้ควรประกันว่า มาตรการที่ใช้เพื่อต่อต้านการฟอกเงิน และต่อต้านการให้ทุนสนับสนุนการก่อการร้าย จัดทำขึ้นตามพื้นฐานความเสี่ยง มีเป้าหมายเฉพาะ และเป็นการกระทำที่ได้สัดส่วน และองค์กรไม่แสวงหากำไรยังคงสามารถดำเนินงานได้อย่างเสรี โดยไม่ถูกรบกวนการดำเนินงานที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF)

การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่น และการบังคับบุคคลให้สูญหาย

- ทบทวนมติคณะรัฐมนตรีที่เลื่อนการบังคับใช้มาตรา 22 ถึง 25 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย ซึ่งเป็นข้อบทสำคัญที่ให้หลักประกันเชิงกฎหมายและขั้นตอนปฏิบัติ เพื่อป้องกันการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่นๆ และการบังคับให้สูญหาย ตลอดทั้งกระบวนการจับกุมและควบคุมตัว
- แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย เพื่อประกันให้มีเนื้อหาสอดคล้องตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอย่างเต็มที่ รวมทั้งการกำหนดข้อบทที่ (1) ห้ามใช้ข้อมูลที่ได้มาจากการทรมาน การปฏิบัติที่โหดร้ายอื่น ๆ และการบังคับให้สูญหาย เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการตามกฎหมาย และ (2) ห้ามการนิรโทษกรรมต่ออาชญากรรมเหล่านี้ รวมทั้ง (3) ปรับปรุงแก้ไขโครงสร้าง องค์กรประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหายเพื่อประกัน ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ลำเอียง

- ดำเนินการสอบสวนโดยทันที อย่างรอบด้าน เป็นอิสระ และมีประสิทธิภาพเมื่อมีข้อกล่าวหาว่ามีการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย และการบังคับบุคคลให้สูญหาย หากเหมาะสมให้มีการดำเนินคดีตามขั้นตอนปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมระหว่างประเทศ กรณีที่เป็น การบังคับบุคคลให้สูญหาย ให้จำแนกและเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้เสียหาย เพื่อให้ครอบครัว และบุคคลที่รักได้ทราบความจริง
- ให้สัตยาบันรับรองทันทีต่อพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการกระทำอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ

สิทธิของผู้ลี้ภัย ผู้ขอลี้ภัยและผู้อพยพ

- ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ และประกันว่าผู้ขอลี้ภัยสามารถเข้าถึงขั้นตอนการขอที่ลี้ภัยอย่างเต็มที่ เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ และสามารถเข้าถึงสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) โดยไม่มีการปิดกั้นใดๆ
- ประกันว่าผู้ขอลี้ภัย ผู้ลี้ภัยและผู้อพยพ จะไม่ถูกเนรเทศ ส่งกลับ หรือบังคับให้เดินทางกลับไปยังประเทศอันเป็นภูมิลำเนาของตนที่อาจเผชิญกับการประหัตประหาร การทรมาน ความรุนแรง หรือการละเมิดหรือปฏิบัติมิชอบร้ายแรงด้านสิทธิมนุษยชนอย่างอื่น โดยคำนึงถึงหลักการไม่ส่งกลับตามอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการกระทำอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และหลักประกันตามกฎหมายในประเทศตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย
- ภาคยานุวัติอนุสัญญาว่าด้วยสถานะภาพผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 และพิธีสารเลือกรับ พ.ศ. 2510
- ปลดปล่อยตัวผู้ลี้ภัยและผู้ขอลี้ภัยที่ถูกควบคุมตัวเนื่องจากสถานะของการเข้าเมืองไม่ปกติ แสวงหาแนวทางอื่นนอกจากการควบคุมตัว เพื่อบังคับใช้กฎหมายคนเข้าเมือง และให้ใช้การควบคุมตัวเป็นมาตรการในกรณีที่เป็นข้อยกเว้น โดยต้องมีการประเมินเป็นรายกรณีเกี่ยวกับความต้องการด้านมนุษยธรรมและความเสี่ยงหากพวกเขาได้รับการปล่อยตัว ให้มีการพิจารณาทบทวนเป็นระยะ และให้ควบคุมตัวในเวลาสั้นสุดเท่าที่จำเป็น
- แก้ไขร่างประกาศคณะกรรมการคุ้มครองบุคคลภายใต้ความคุ้มครองเพื่อประกันว่า กลไกคุ้มครองระดับชาติให้ความคุ้มครองกับบุคคลทุกคนที่ขอที่ลี้ภัยในประเทศไทย แก้ไขคำนิยามของ “ผู้ลี้ภัย” ใน

กลไกดังกล่าวให้สอดคล้องตามอนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย และเปิดโอกาสให้ผู้ขอสถานะบุคคลภายใต้ความคุ้มครองสามารถอุทธรณ์คำสั่งผ่านศาลได้ หรือให้ศาลสามารถตรวจสอบคำสั่งที่เกิดขึ้นจากกลไกนี้ได้

สิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง

- ให้นำตัวผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสังหาร **พอลละจี รักจงเจริญ** นักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นชนเผ่าพื้นเมือง และการละเมิดสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ในชุมชนของชนเผ่าพื้นเมืองและชนกลุ่มน้อยด้านชาติพันธุ์มาลงโทษโดยไม่ชักช้า โดยกระบวนการทางอาญาต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการพิจารณาที่เป็นธรรม
- ประกันให้มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเกื้อหนุน เพื่อช่วยให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชน สามารถทำงานเกี่ยวกับสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองได้ รวมทั้งให้ยกเลิกข้อหาให้การเท็จต่อ **อวรารมณ์ อุทัยรังษิ** ทนายความสิทธิมนุษยชน ซึ่งว่าความให้กับชาวบ้านกะเหรี่ยงที่ถูกบังคับไล่ออกจากที่ดินของบรรพชนของตน
- ประกันว่าโครงการพัฒนาและการอนุรักษ์ใดๆ ควรสอดคล้องกับสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ สอดคล้องตามกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ รวมทั้งปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมือง

การเลือกปฏิบัติ

- ยุติการเก็บและใช้ตัวอย่างดีเอ็นเอในวงกว้างและเลือกปฏิบัติ และการมุ่งตรวจค้นบุคคลบางกลุ่มด้วยเหตุผลด้านเชื้อชาติทุกรูปแบบ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีจดจำใบหน้าที่เลือกปฏิบัติ และการบังคับให้ลงทะเบียนชีวมาตรเพื่อการสอดแนมข้อมูล โดยเฉพาะในพื้นที่ในจังหวัดชายแดนใต้ที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู และพื้นที่อื่นๆ ของชนเผ่าพื้นเมือง
- ประกันให้มีการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย และเจ้าหน้าที่ทหารอย่างเข้มแข็ง เพื่อป้องกันการมุ่งตรวจค้นบุคคลบางกลุ่มด้วยเหตุผลด้านเชื้อชาติทุกรูปแบบ รวมทั้งในจังหวัดชายแดนใต้ และประกันว่าเหยื่อของมาตรการจำกัดสิทธิด้วยเหตุผลด้านเชื้อชาติ สามารถเข้าถึงการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ

- กำหนดกรอบกำกับดูแลเพื่อป้องกันการบ่อนข้อมูลเข้าไปในฐานข้อมูลของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย โดยอาจเป็นข้อมูลที่มีอคติทางเชื้อชาติ หรือส่งผลให้เกิดอคติทางเชื้อชาติ โดยกรอบการดำเนินงานนี้ ต้องสอดคล้องตามบรรทัดฐานและมาตรฐานระหว่างประเทศ และประกอบด้วยหลักประกันด้านกฎหมายและกลไกกำกับดูแลที่เป็นอิสระ